

Анатолій Крижановський
Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету "Львівська політехніка",
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінального права і процесу

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

© Крижановський А., 2018

Розглядаються методологічні та методичні засади кримінологічного обслуговування діяльності територіальних органів Національної поліції. На підставі комплексного підходу до аналізу методологічних засад дослідження злочинності, як специфічного юридично-правового явища, визначається специфіка кримінологічних досліджень у контексті наукових підходів до об'єктивного пізнання державно-правових процесів.

Ключові слова: методологія; кримінологія; методологічні та методичні засади; територіальні органи; Національна поліція.

Анатолій Крыжановский

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ И МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КРИМИНОЛОГИЧЕСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОРГАНОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ

В статье рассматриваются вопросы методологические и методические основы криминалогического обслуживания деятельности территориальных органов Национальной полиции. На основании комплексного подхода к анализу методологических основ исследования преступности, как специфического юридически-правового явления, определяется специфика криминалогических исследований в контексте научных подходов к объективному познанию государственно-правовых процессов.

Ключевые слова: методология; криминалогия; методологические и методические основы; территориальные органы; Национальная полиция.

Anatoly Kryzhanovsky
Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of Criminal Law and Procedure
Ph.D.,

METHODOLOGICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF CRIMINOLOGICAL SERVICE OF ACTIVITIES OF TERRITORIAL BODIES OF NATIONAL POLICY

The article deals with the methodological and methodical principles of criminological service of the territorial bodies of the National Police. On the basis of a comprehensive

approach to the analysis of the methodological principles of crime research as a specific legal and legal phenomenon, the specificity of criminological research in the context of scientific approaches to objective knowledge of state-legal processes is determined.

Key words: methodology; criminology; methodological and methodical principles; territorial bodies; National Police.

Постановка проблеми. Реформування системи МВС України, забезпечення такого її функціонування, яке б відповідало ідеалам і принципам правової держави можливі, в першу чергу, за рахунок удосконалення кримінологічної основи правоохоронної діяльності. Розширення предметної сфери права, інформаційна насиченість галузей права, ускладнення завдань боротьби зі злочинністю та інші фактори визначають необхідність критичного осмислення існуючих методологій та визначення меж застосування та пошуку можливостей виходу за межі усталених методів досягнення правових явищ. Тому закономірно, що в теорії кримінології питання методології досліджень мають принципове значення потребують розробки інноваційних методологічних стратегій дослідження злочинності та превентивних заходів.

Аналіз дослідження проблеми. Питання методології кримінологічних досліджень під різними ракурсами розглядали вчені: Г. Аванесов, А. Бабенко, О. Бандурка, Р. Веприцький, Я. Гілінський, Г. Дубов, А. Закалюк, С. Іншаков, Т. Кальченко, О. Литвинов, О. Марченко, В. Ортинський, А. Столяренко, Ю. Шемшученко та ін. Науковці, розглядаючи злочинність, цілком обгрунтовано вважали, що її поняття та зміст можна розкрити лише завдяки використанню наукової методології досліджень.

Метою статті є дослідження методологічних і методичних засад кримінологічного обслуговування діяльності територіальних органів поліції.

Виклад основного матеріалу. Пізнання закономірностей розвитку соціально-правових явищ ґрунтується на застосуванні наукових методів дослідження. Лише теорія, озброєна адекватними методами дослідження, може виконати поставлені перед нею завдання та функції. Розширення предметної сфери права, інформаційна насиченість галузей права, ускладнення завдань боротьби із правопорушеннями та інші фактори визначають необхідність критичного осмислення існуючих методів і визначення меж їх застосування, вишукування можливостей виходу за межі усталених методів досягнення адміністративно-правових явищ [1, с. 6]. Методологія, як зазначає М. Кельман, розглядаючи методологію сучасного правознавства, – це вчення про структуру, логічну організацію, форми і засоби, методи процедурної діяльності [2, с. 39]. У кримінології методологія – це сукупність прийомів, способів, шляхів і засобів, що використовуються для аналізу і оцінки інформації про злочинність, про особистість злочинця з метою створення ефективних заходів запобігання злочинам і профілактиці злочинності.

Методологія та методика науки мають важливе значення, вони завжди прив'язуються до предмету дослідження та визначають надійність, достовірність його результатів. Предмет кримінологічного дослідження – закономірності злочинності, її детермінації, причинності, підпорядкованості різним впливам, водночас як об'єкт – це злочинність у різних проявах, явища і процеси, що впливають на злочинність, характер і наслідки такого впливу.

На думку Р. Соскова, наукове дослідження кримінологічних проблем і кримінологічне дослідження є схожими категоріями, але не тотожними. Методи, що використовуються для проведення наукового дослідження кримінологічних проблем, можна поділити на чотири групи: загально-філософські, загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні. Подальше удосконалення методологічного інструментарію наукових досліджень, у тому числі й кримінологічних, збільшуватиме обсяг достовірного знання [3, с. 312]. Методологія завжди теоретична, її необхідно розглядати як застосування обумовленої діалектичним методом знання сукупності певних теоретичних принципів, логічних прийомів та конкретних методів дослідження. Теоретичний

досвід, накопичений наукою кримінології, є джерелами методології. Кримінологія, будучи відносно філософії спеціальною галуззю знань, своєю чергою, виступає як методологія відносно кримінологічних досліджень.

На думку Р. Веприцького розрізняють чотири рівні методології: I – рівень загальнонаукової методології, на якому присутня загальна діалектична логіка, притаманна всім сферам наукового пізнання, побудована на загальнонаукових принципах, філософському підході до пізнання, саме тому він і вважається найвищим; II – це той, на якому для певної сфери наукового пізнання, як-то суспільствознавство, психологія чи правознавство, до якого належить і кримінологія, використовується загальна методологія; III рівень можна визначити як спеціальний, оскільки він є методологією окремої науки, якою є і кримінологія; IV – це методика пізнання множини своєрідних явищ, відображення феноменології, яка притаманна тільки певній конкретній реальності та дозволяє пізнавати і впливати на неї найбільш ефективно, специфічно та професійно [4, с. 69].

Кримінологічні дослідження безпосередньо опираються на філософський фундамент і базуються на теорії кримінології. Методологічною основою кримінологічних досліджень є закони та категорії діалектики, на підставі яких визначаються шляхи до розуміння витоків злочинності, її природи та соціальної сутності, особливостей особистості злочинця.

Важливим проявом вивчення суспільства є історичний підхід, який дозволяє розглядати злочинність як систему, що функціонує в різних історичних умовах. Цей підхід показує зміни злочинності на різних етапах розвитку суспільства. Своєю чергою, призначення системного підходу для вивчення процесів і явищ, які так чи інакше впливають на злочинність, полягає в тому, що його використання дозволяє виявити якісні, стійкі сторони інтегрального утворення. Системний підхід є вихідним пунктом наукового пізнання, а загальнонаукові та спеціальні методи – способами вирішення конкретних дослідницьких завдань.

Системний і історичний підходи, будучи так само, як і філософські закони та категорії, методологічною основою кримінології, є теоретико-методологічними умовами організації кримінологічного забезпечення діяльності територіальних органів Національної поліції (далі – поліції). Важливе місце в організації кримінологічного забезпечення діяльності поліції, спрямоване на отримання кримінологічної інформації, що дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, відводиться спеціально розробленим методам кримінологічних досліджень, які поділяють на загальнонаукові та спеціальні.

До спільних методів кримінологічних досліджень належать: аналіз і синтез, індукція, дедукція, абстрагування експеримент, формалізація, моделювання, математичні методи, системний аналіз, висунення гіпотез тощо.

Конкретна кримінологічна методика має відповідати вимогам комплексності (використовувати методи різних наук), системності (враховувати всі аспекти предмету дослідження; методи повинні доповнювати та перевіряти дані, отримані від інших методів), економичності (дані, отримані різними методами, не повинні дублюватися). Розглядаючи методи кримінологічних досліджень, потрібно мати на увазі, що їх класифікують за різними критеріями: методи емпіричні (індуктивні) та теоретичні (дедуктивні); методи об'єктивні (безпосередньо відображають дійсні факти і явища) та суб'єктивні (відбивають факти і явища за допомогою оцінок, які дають експерти) [5, с. 50–51].

Аналіз і синтез представляють собою процеси практичного або мисленого розкладання цілого на частини та відтворення цілого частини, а під індукцією розуміють рух знання від одиничних тверджень до загальних положень. Своєю чергою, дедуктивний метод – виведення висновків з посилянь, що здійснюються на підставі законів логіки. Науковий метод узагальнювання охоплює відображення та формулювання закономірностей, що лежать в основі явища. Абстрагування дає можливість виділення властивостей і зв'язків досліджуваного явища та відокремлення їх від різних побічних явищ, а експеримент визначає характеристики функціонування об'єкта в заданих умовах із метою отримання нової інформації про нього. Експеримент проводиться у випадках, коли необхідне впровадження у практику нових методів запобігання злочинності, для перевірки тих чи інших теоретичних припущень, ідей тощо. Основою експерименту є штучна зміна умов та форм

досліджуваного явища в цілях досягнення пізнавального та практичного призначення. У кримінології існує два види експерименту: експеримент у реальній ситуації та експеримент на математичній моделі.

Формалізація дає змогу вивчення змістовної галузі знань у вигляді форм, систем числення, наприклад, у вигляді математичних чи інших кількісних методів. Моделювання – це спосіб дослідження процесів або систем об'єктів шляхом побудови та вивчення моделей з метою одержання нової інформації. Моделювання передбачає створення спрощеного образу досліджуваного явища або процесу на основі відображення істотних сторін (процесів), а математичні методи є сукупністю способів, підходів, шляхів і засобів кількісного та якісного пізнання предметів реального світу. Цей метод концентрує увагу дослідника на важливих характеристиках об'єкта кримінологічного дослідження, що дозволяє проникнути в суть предмету вивчення. Математичні методи є сукупністю способів, підходів, шляхів і засобів кількісного і якісного пізнання предметів реального світу.

На думку О. Сачко, одним з перспективних напрямів формування та реалізації кримінологічної політики в Україні є інформаційно-аналітичне забезпечення спеціально-кримінологічної діяльності [6, с. 214]. Інформаційно-аналітична діяльність територіальних органів МВС України реалізується за допомогою: документування інформації; забезпечення доступу до інформації; міжвідомчої електронної взаємодії [7, с. 189]. До спеціальних методів кримінологічних досліджень належать: аналітичне, соціологічне обстеження; статистичний і функціональний аналіз.

Аналітичне обстеження статистичних даних про злочинність може проводитися у вигляді групування злочинів, розподілу на однорідні за видами та ознаками групи, кожна з яких характеризується системою статистичних показників. Ранжирування злочинів можливе за ознакою суспільної небезпеки в плані ефективності застосування репресивних заходів або матеріального збитку від злочинних посягань. Метод аналізу документів використовується тоді, коли необхідна інформація збирається з різних документальних джерел. Документи класифікують залежно від форм викладання на письмові, графічні та на машинні носії, вони діляться на офіційні та неофіційні. До офіційних документів, що використовуються для проведення кримінологічних досліджень, належать кримінальні справи.

Методи соціологічного обстеження – це методи дослідження суспільних процесів і явищ. Найпоширенішим в соціологічних дослідженнях став вибірковий метод. Його суть полягає в тому, що ціле описується на підставі його частин; вивчається лише частина всієї сукупності, а отримана інформація використовується для характеристики всієї сукупності. Вибірка базується на взаємозв'язку якості характеристик соціальних об'єктів. Висновки про ціле на підставі вивчення вибірки будуть законними в тому випадку, якщо вибірка за основними характеристиками є достатньо адекватною моделлю вивченої сукупності явищ.

Метод експертних оцінок полягає в отриманні думки спеціалістів у будь-якій галузі знань чи практичної діяльності за окремими питаннями, важливими для дослідника. Кількість експертів має бути близько 20–30 чоловік. Необхідно підкреслити, що для аналізу думок відкидаються крайні оцінки. Ефективним методом збору інформації є опитування, що ділиться на анкетування і інтерв'ювання. Практика показує, що така методика дозволяє стежити не лише за зареєстрованою злочинністю, але й за латентною. Інтерв'ю представляє бесіду з особою, яка вчинила злочин, або її родиною, з працівниками правоохоронних органів, з іншими особами.

Під методом спостереження розуміють безпосереднє уявлення досліджуваного явища дослідником. Об'єктами спостереження можуть бути окремі особи, конкретні явища, які можуть цікавити дослідників. Спостереження може бути в природних умовах і в модельованих. Залежно від ролі спостерігача, спостереження ділиться на такі види: спостереження зі сторони; спостереження, як передбачуване занурення спостерігача в середовище, де знаходиться об'єкт спостереження; спостереження здійснюється за безпосереднього впливу спостерігача на досліджуваний об'єкт. Важливо відзначити, що в ході процесу кримінологічного спостереження здійснюється фіксація отриманої інформації, її аналіз та оцінка.

Статистичний аналіз передбачає використання в процесі кримінологічних досліджень методів апроксимації і екстраполяції. Під апроксимацією розуміється заміна математичних об'єктів

іншими, більш простими, але близькими до вихідних. Цей метод використовують у дослідженні динаміки злочинності. Для складання прогнозів злочинності з періодом попередження від 1 до 3 років кримінологи використовують екстраполяцію, яка передбачає розповсюдження висновків, отриманих від спостереження за однією частиною явищ, на іншу частину. На основі методу найменших квадратів розраховуються параметри складних рівнянь, однак розрахунки в цих випадках можна здійснити тільки з використанням сучасної комп'ютерної техніки. Можливе застосування інших методів прогнозування, які знайшли відображення у дослідженнях С. Олькова, С. Єсімова, М. Коваліва [8; 9; 10].

Найпоширенішим методом, що використовується для проведення кримінологічних досліджень, є функціональний аналіз, який підрозділяється на дисперсійний та кореляційний. Дисперсійний аналіз полягає у визначенні розмірів частин цілого в дисперсійних системах. Під дисперсією в математичній статистиці та теорії імовірності розуміють міру розсіювання (відхилення від середнього) спостережуваної величини. Кореляція – це імовірна або статистична залежність. Учені-кримінологи вважають, що на відміну від функціональної залежності, кореляція виникає тоді, коли залежність однієї з ознак від іншої ускладнюється низкою випадкових факторів.

Кримінологія, як синтетична наука, активно використовує досягнення інших галузей знань та широко застосовує методи інших наук. Тільки сукупність різних методів пізнання дає можливість отримати достовірні знання про злочинність, її детермінанти, осіб, схильних до здійснення злочинів, оптимальності і адекватності реагування на процеси та явища, що впливають на них. Доцільно відзначити, що в ході кримінологічного забезпечення діяльності територіальних органів поліції результат дослідження, під яким розуміють кримінально обґрунтовану і значиму інформацію, залежить від того, який набір методів використовується.

У практичній діяльності методи застосовуються в сукупності, і їх набір залежить від предмета, об'єкту та цілей дослідження. Для вивчення особистісних особливостей осіб, що вчиняли економічні злочини, використовують інший набір методів, який значно відрізняється від того, що використовується для вивчення повноти офіційної статистики, яка відображає дані про вчинені злочини проти життя та здоров'я особи.

Варто погодитися з думкою О. Тимчука, який вважає, що методи кримінології залежать від вихідної світоглядної позиції вченого, і від власне кримінологічної парадигми, в межах якої "рухається" його думка. Універсального методу кримінології, як і інших суспільних наук, не існує. Не може бути ним і матеріалістична або ідеалістична діалектика [11, с. 190].

Необхідно також підкреслити, що під час проведення кримінологічних досліджень, спрямованих на вивчення та оцінку злочинності, процесів і явищ, що впливають на неї, використовується багатий досвід кримінологічних знань, накопичений за весь період існування кримінологічної думки, науки кримінології. Наявна методологія, спеціально розроблені методики та методи кримінологічних знань є основою кримінологічного забезпечення діяльності територіальних органів поліції.

Методологічними та методичними умовами кримінологічного забезпечення діяльності є філософські закони та теорія науки кримінології з методами, що використовуються. Це дозволяє констатувати, що у практичній діяльності територіальних органів поліції необхідно забезпечити оптимальне використання кримінологічних ресурсів для організації боротьби зі злочинністю. Було б дуже зручно забезпечити організацію боротьби зі злочинністю територіальних органів поліції постійними масштабними кримінологічними дослідженнями. Широкий спектр використовуваних в таких дослідженнях методів та методик здатен забезпечити відповідний масштабний результат.

Проте у зв'язку з урахуванням незначущої ресурсної бази (кадрової, фінансової, матеріально-технічної і ін.), для розробки науково обґрунтованих заходів протидії злочинності пропонується використовувати соціологічне опитування, яке здійснюється за допомогою анкетування або інтерв'ювання. Для територіальних органів поліції найбільш ефективним методом отримання кримінологічної інформації є: анкетне опитування, яке може проводити, наприклад, дільничний офіцер поліції на закріпленій адміністративній ділянці; експертна оцінка, яка дає змогу отримувати судження спеціалістів щодо одного питання оперативно-службової діяльності

територіального органу поліції; аналіз документів, здатний дати певний обсяг кримінологічно-обгрунтованої та важливої інформації, що характеризує ті чи інші сторони досліджуваного об'єкта, наприклад, вивчення матеріалів про відмову в порушенні кримінального провадження, публікацій у засобах масової інформації, матеріалів кримінальних проваджень; статистичний метод, що дозволяє збирати та узагальнювати кримінологічну інформацію про кількісні характеристики злочинності, її причини та умови, осіб, що вчинили злочини, збитки від злочинів, віктимологічні характеристики постраждалих і ін.; експеримент, щодо перевірки гіпотез, пошук ефективних засобів мінімізації злочинності на обслуговуваній території.

Доцільно у пункті “Необхідні кроки” підрозділу “Безпечне середовище” розділу IV “Стратегічні пріоритети системи МВС” Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року, “Упровадження організаційних механізмів взаємодії органів системи МВС з органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, спільна підготовка превентивних програм і програм забезпечення безпеки територіальних громад”, вмістити заходи, спрямовані на проведення комплексних кримінологічних досліджень: злочинність, причини і умови, що її породжують; особи, які здійснили правопорушення, реальні та потенційні потерпілі від злочинних посягань; ефективність прийнятих заходів для протидії злочинності. Результати досліджень доцільно використовувати в діяльності Національної поліції спільно з іншими суб'єктами протидії злочинності на обслуговуваній території.

Необхідно відзначити, що ефект від результатів кримінологічних досліджень досягнуто тоді, коли підвищується ефективність у роботі практиків. Тому у проведенні кримінологічних досліджень в першу чергу необхідно враховувати інтереси практики.

За визначенням В. Голіни, сучасна українська кримінологія продовжує базуватися на парадигмах радянської кримінології, яка зробила свій певний внесок у розуміння злочинності як відносно масового, історично мінливого, класового, соціально-правового явища, яке складається із сукупності злочинів і злочинців, які їх вчинили, на певній території за певний період часу [12, с. 4].

Кримінологія є наукою, яка активно розвивається. Це пов'язано в першу чергу з тим, що злочинність постійно змінюється, з'являються нові види злочинів, відповідно, виникає необхідність у розробці адекватних заходів попереджувального характеру, які здатні ефективно впливати на причини та умови, що сприяють їх здійсненню, і вимагають розробки нових методів кримінологічних досліджень.

Висновки. Заходами методичного супроводу організації кримінологічного забезпечення діяльності територіальних органів поліції є розробка методичних матеріалів, що містять рекомендації зі збору та накопичення кримінологічної інформації, проведення аналізу кримінальної обстановки на території обслуговування, формування прогнозних оцінок і надання суб'єктам кримінологічного забезпечення територіальних органів поліції. Методика аналізу і оцінки злочинності на території оперативного обслуговування органу територіального поліції має містити набір методів, що дозволяють здійснити аналіз і оцінку факторів зовнішнього середовища, що впливають на злочинність та її стан, соціально-демографічну характеристику осіб, що вчинили злочини, результатів оперативно-службової діяльності територіальних органів поліції, якісних і кількісних характеристик кадрового складу, стану законності та службової дисципліни, визначити пріоритети превентивної діяльності, ймовірний прогноз можливого розвитку кримінальної ситуації, результатів опитування громадської думки про діяльність територіального органу поліції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ортинський В. Новітні методи дослідження адміністративно-правових явищ. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Юридичні науки. 2014. – № 782. – С. 5–9.
2. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку. Психологія і суспільство. – 2015. – № 4. С. 33–46.
3. Сосков Р. М. Методологія дослідження кримінологічних проблем: особливості і структура. Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 2 (5). – С. 305–312.
4. Верницький Р. С. Методологія дослідження феноменології

злочинності. Вісник кримін. асоціації України. – 2017. – № 1 (15). – С. 67–74. 5. Дрьомін В. М., Мандриченко Ж. В., Мельничук Т. В. Кримінологія : навч.-метод. посіб. Одеса: Національний університет “Одеська юридична академія”, 2015. – 144 с. 6. Сачко О. Деякі кримінологічного дослідження професійної діяльності журналістів в Україні. Актуальні проблеми юриспруденції. 2017. – № 1. – С. 212–215. 7. Єсімов С. С. Інформаційно-аналітична діяльність МВС України як об’єкт правового регулювання. Науковий вісник Львівський державного університету внутрішніх справ. 2017. – № 1. – С. 184–195. 8. Ольков С. Г. Аналитическая юриспруденция: (методология юриспруденции) Ч. 1. : учеб./Москва: Юрлитинформ, 2013. – 587 с. 9. Єсімов С. С. Організація діяльності патрульної служби на залізничному транспорті (адміністративно-правові засади): дис. ... канд. юрид. наук: спец. : 12.00.07. Київ: Національний аграрний університет, 2008. – 256 с. 10. Ковалів М. В. Основи управління в органах внутрішніх справ України : навч.-практ. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 340 с. 11. Тимчук О. Л. Філософські засади сучасної кримінології: методологічні аспекти. Вісник Південного регіонального центру Національної Академії правових наук України. 2016. – № 7. С. 185–194. 12. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології. Харків: Право, 2016. – 192 с.

REFERENCES

1. Ortynskyi V. *Novitni metody doslidzhennia administratyvno-pravovykh yavlyshch* [Newest methods of research of administrative-legal phenomena]. Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnika”. Yurydychni nauky. 2014. No 782. pp. 5–9. 2. Kelman M. *Metodolohiia suchasnoho pravoznavstva: stanovlennia ta osnovni napriamy rozvytku* [Methodology of modern jurisprudence: formation and main directions of development]. Psykholohiia i suspilstvo. 2015. No 4. pp. 33–46. 3. Soskov R. M. *Metodolohiia doslidzhennia kryminolohichnykh problem: osoblyvosti i struktura* [Methodology of study of criminological problems: features and structure]. Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy. 2015. No 2 (5). pp. 305–312. 4. Veprytskyi R. S. *Metodolohiia doslidzhennia fenomenolohii zlochynnosti* [Methodology for the study of the phenomenology of crime]. Visnyk krymin. asotsiatsii Ukrainy. 2017. No 1 (15). pp. 67–74. 5. Dromin V. M., Mandrychenko Zh. V., Melnychuk T. V. *Kryminolohiia* [Criminology]. Navch.-metod. posib. Odessa: Natsionalnyi universytet “Odeska yurydychna akademiia” Publ, 2015. 144 p. 6. Sachko O. *Deiaki kryminolohichnoho doslidzhennia profesiinoi diialnosti zhurnalistiv v Ukraini* [Some criminological research of journalists’ professional activity in Ukraine]. Aktualni problemy yurysprudentsii. 2017. № 1. pp. 212–215. 7. Yesimov S. S. *Informatsiino-analitychna diialnist MVS Ukrainy yak obiekt pravovoho rehuliuвання* [Information-analytical activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as an object of legal regulation]. Naukovyi visnyk Lvivskiyi derzhavnoho universytetu vnutrishnikh. sprav. 2017. № 1. pp. 184–195. 8. Olkov S. H. *Analytycheskaia yurysprudentsiia: (metodolohiia yurysprudentsyy)* [Analytical jurisprudence: (methodology of jurisprudence)]. Ch. 1. : ucheb. Moskva: Yurlytynform Publ, 2013. 587 p. 9. Yesimov S. S. *Orhanizatsiia diialnosti patrolnoi sluzhby na zaliznychnomu transporti (administratyvno-pravovi zasady): dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. : 12. 00. 07* [Organization of the patrol service on the railway transport (administrative and legal basis)]. Kyiv: Natsionalnyi ahrarnyi universytet Publ, 2008. 256 s. 10. Kovaliv M. V. *Osnovy upravlinnia v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy : navch.-prakt. posib.* [Fundamentals of governance in the internal affairs bodies of Ukraine]. Lviv: Lvivskiyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh. Sprav Publ, 2010. 340 p. 11. Tymchuk O. L. *Filosofski zasady suchasnoi kryminolohii: metodolohichni aspekty* [Philosophical principles of modern criminology: methodological aspects]. Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi Akademii pravovykh nauk Ukrainy. 2016. No 7. pp. 185–194. 12. Smetanina N. V. *Naukovi pidkhody do teorii zlochynnosti u suchasni ukrainskii kryminolohii* [Scientific approaches to the theory of crime in modern Ukrainian criminology]. Kharkiv: Pravo Publ, 2016. 192 p.

Дата надходження: 15.02.2018 р.